

Sætninger

En tekst består almindeligvis af en række sætninger, der afgrænses af de forskellige tegn, mest komma og punktum, men i sjældnere tilfælde også af udråbstegn, spørgsmålstegn og semikolon.

OBS. I de viste eksempler, er der taget udgangspunkt i de "gamle" kommeregler.

En sætning er en række ord, der indeholder grundled og udsagnsled.

En undtagelse er dog, hvor der forekommer bydeform; men her er det på forhånd givet, hvem der udtaler udsagnsleddet.

Hovedsætninger (helsætninger):

En hovedsætning er...

1. ... en sætning, der optræder som en selvstændig helhed, og som kan stå alene.
2. ... en sætning, hvor der ikke er knyttet nogen ledsætning (bisætning) til.
3. ... en sætning, som ikke er led i en anden sætning.

En hovedsætning indledes aldrig af et bisætningsbindeord. Derimod optræder de dobbelte bindeord ofte i hovedsætninger:

Enten kommer du hjem kl. 24, **eller** du får stuearrest en uge.

Hverken min fætter **eller** min kusine var hjemme i eftermiddags.

Såvel eleverne i de store klasser **som** de små i fra 1. klasse deltog.

OBS. Ved de dobbelte bindeord, skal der kun være komma, hvis der er tale om to sætninger,

Bisætninger (ledsætninger):

En bisætning er en sætning...

1. ...der optræder som et led, og som knytter sig en hovedsætning eller til andre bisætninger.
2. ...som normalt ikke kan stå alene.

En bisætning kan kendes på...

- a. ... at den indledes at et bisætningsbindeord (se side 23)

Selv om jeg er ret syg, kommer jeg til gymnastikopvisningen i aften.

Skønt det regnede og stormede, stillede vi op til skolens terrænløb.

Jeg forventer ikke at vinde løbet, **medmindre** de bedste falder fra.

Det lykkedes imidlertid bedre for mig, **end** jeg havde regnet med.

- b. ...at man kan anvende "ikke-reglen".

Ikke-reglen: Hvis man kan indskyde ordet 'ikke' mellem grundled og udsagnsled, er det en bisætning. I en hovedsætning er det ikke muligt.

ikke

✓

ikke

ikke

ikke

Jeg spiser salat, **fordi det er sundt.** – **Skønt det var varmt,** tog han en trøje på.

x

o

x

o

x

o

o

x

Pas på de indskudte sætninger.

En indskudt sætning optræder ofte sammen med de henførende stedord (der og som)

Min gamle computer, **der er 6 år gammel,** er blevet udskiftet med en anden.

x

x

o

o

o

Midt under festen, **der blev holdt på hotellet,** brød et voldsomt uvejr løs.

F.h.led

x

o

o

x

Ufuldstændige sætninger ...er sætninger, som mangler et grundled, f.eks. i en bydeform: 'Ræk mig lige smørret' eller i en ytring: 'Sådan noget skidt' el. 'Bare fedt, mand.'